

Obsah

Úvodem /13

1. Vyjadřování knižní, hovorové a neutrální

Není všechno zlato, co se třpytí /19

1.1 Norma, kodifikace a úzus

Když je něčeho moc, tak je toho příliš /19

1.2 Vyjadřování odborné, nebo rádoby vznešené?

Nedělej ramena, když máš úzkou košili /26

2. Výběr slov

Rem tene, verba sequentur /35

2.1 Významové a slohové hodnoty slov

Dvakrát měř, jednou řež, nebo Kdo dlouho vybírá, ten přebere? /35

2.2 Přenesený význam a další vztahy mezi významy slov

Čas jsou peníze, sdělování je posílání /42

2.3 Tvoření slov

Habent sua fata lexemata /46

2.4 Užívání cizích slov

Plníme si měšec, nebo Louskáme prázdné ořechy? /54

2.5 Odborné termíny

Dej každému, co mu patří /57

3. Trasy a zákruty českého tvarosloví

Bujný oř je mluva naše /59

3.1 Skloňování podstatných jmen /60

3.1.1 Substantiva mužská životná /61

3.1.2 Substantiva mužská neživotná /62

3.1.3 Substantiva ženského rodu /64

3.1.4 Substantiva rodu středního /65

3.2 Tvary přídavných jmen a příslovcí /66

3.3 Tvary zájmen a číslovek /67

3.4 Časování sloves /69

4. Větná stavba (skladba, syntax)

- 4.1 Trochu teorie /75
 4.2 Větný celek a některé konstrukce /76
 4.2.1 Dvojznačná spojení /76
 4.2.2 Vazby knižní až zastaralé /80
 4.2.3 Jiná úskalí /82
 4.3 Shoda
 Neshnila jablka a hrušky? /92
 4.4 Negace
 Nepřišel, aby pomohl /97
 4.5 Zájmeno svůj
 Po atentátu na svého předchůdce /99

5. Slovosled a aktuální členění

- Češi udělali revoluci, jenže – revoluci udělali Češi* /105
 5.1 Aktuální členění české věty
 Česky se mluví na Moravě, nebo Na Moravě se mluví česky? /105
 5.2 Jiné slovosledné obtíže
 Polož ten klíč ke skřínce nebo Polož ke skřínce ten klíč /114

6. Výstavba promluvy (diskurzu, textu)

- Non multa, sed multum* /119
 6.1 Důležitost stručnosti
 Žádnou „vatu“! /120
 6.2 Ohled na čtenáře
 A kdo to bude číst? /124
 6.3 Odkazování (anaforický aparát)
 Kterého Václava to myslíš? /133

7. Pravopis a jeho zákoutí

- Vysvětlils bratrovi filozofovy ideje?* /141
 7.1 Nešťastný ypsilon
 Cigarety zdražily, nebo Zdražili cigarety? /142
 7.2 Písmeno ě po m, b, v
 Pomněnka jako pomník, slaměnka jako...? /143
 7.3 Předložky a předpony s a z
 Kam spěje zpěv? /144
 7.4 Jak psát cizí slova
 S univerzitní diskuzí je malér /145
 7.5 Velká písmena
 Adresa Ústavu je Na Mydlářce 4 /146

- 7.6 Zvlášť a dohromady
 Dals to víceméně na místo literárněkritických kvazirecenzí /146
 7.7 Čárka, středník, závorka
 Divide et impera /147
 7.8 Další věčné výjimky
 Výjimka poturzuje pravidlo /150
 7.9 Pomáhá počítáč
 Nenadávej na zrcadlo /151

8. Čeština mezi jazyky světa

Nejsme sami v světě širém /153

9. Závěr

... et respice finem! /159

Poznámky /163

Literatura /167

Rejstřík jmenný /171

Rejstřík slov a tvarů /173

Rejstřík věcný /189